

1. Відгуки минулого. О. Кошиць в листах до П. Маценка / [передм. П. Маценка]. – Вінніпег : Культура й Освіта, 1954. – 80 с.
2. Кошиць О. З піснею через світ. (Подорож Української Республіканської Капели) / Олександр Кошиць ; [упоряд., літ. обр., заг. ред. М. Головащенко]. – К. : Рада, 1998. – 326 с. : іл.
3. Кошиць О. Листи до друга (1904–1931) / Олександр Кошиць ; [упоряд., коментарі, вст. стаття і покажчик імен Л. О. Пархоменко]. – К. : Рада, 1998. – 190 с.
4. Кошиць О. Українська народна пісня на рекордах / Олександр Кошиць // Ювілейний Календар-Альманах книгарні “Сурма” на 1945 рік. – Нью-Йорк (США). – С. 30–32.
5. Максимюк С. Грамофонні платівки хору Кошиця – це не заслуга УКК! / Степан Максимюк // З історії українського звукозапису та дискографії / С. Максимюк. – Львів ; Вашингтон : Вид-во Українського Католицького університету, 2003. – С. 64–66.
6. Максимюк С. Дискографія Шевченкіяни / Степан Максимюк // Там само. – С. 102–117.
7. Максимюк С. З історії українського звукозапису та дискографії / Степан Максимюк // Там само. – 287 с.
8. Максимюк С. Сумна справа запису останніх грамофонних платівок О. Кошиця / Степан Максимюк // Там само. – С. 49–63.
9. Максимюк С. “Ще не вмерла Україна” у звукозаписах. (До 135-ліття написання гімну) / Степан Максимюк // Там само. – С. 140–150.
10. Маценко П. Заповіт / Павло Маценко // Ювілейний Календар-Альманах книгарні “Сурма” на 1945 рік. – Нью-Йорк (США). – С. 27–29.
11. Сурмач М. “Грамофон” – в Америці і серед українців / Мирон Сурмач // Календар “Провидіння” за 1947 рік. – С. 179–180.
12. Чар української пісні // Ювілейний Календар-Альманах книгарні “Сурма” на 1945 рік. – С. 39–40.
13. Щербаківський В. Олександр Антонович Кошиць / Вадим Щербаківський. – Лондон : Накладом Української видавничої спілки, 1955. – 53 с. – (Відбитка з журналу “Визвольний шлях”).
14. Spottswood Richard K. Ethnic Music on Records. A Discography of Commercial Ethnic Recordings Produced in United States 1894 to 1942 / Richard K. Spottswood. – Los Angeles : Folklore and Mythology Center University of California, 1983. – 110 p.

Стаття представляє непросту історію звукозапису хорів под управлінням видаючогося українського дирижера Александра Кошиця з 1914 по 1943 роки в Україні і США. На основі досліджень відомого українського колекціонера Степана Максимюка з США, мемуарного і епістолярного насліддя О. Кошиця реконструюється процес українських звукозаписів. Особливе уваження приділено записам Українського національного хору і об'єднаного хору О. Кошиця в США.

Ключевые слова: звукозапис, хоры, дирижеры, хоровые произведения, Украина, США.

The article presents nonsimple history of sound recordings choirs directed by notable Ukrainian conductor Oleksandr Koshyts between 1914 and 1943 in Ukraine and USA. On the basis of investigations well-known collector of Ukrainian recordings by Stefan Maksymjuk in USA, memoirs and epistolary heritage by Oleksandr Koshyts, make reconstruction process of Ukrainian sound recordings. Especially to pay attention to sound recordings Ukrainian National Chorus and united chorus by Oleksandr Koshyts in USA.

Key words: sound recordings, choirs, conductor, choral compositions, Ukraine, USA.

УДК 78.071.1:78.087.68

ББК 85.314.1

Наталія Толошняк, Ігор Дем'янець

ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ АНДРІЯ ГНАТИШИНА У ЗВУКОЗАПИСАХ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У статті висвітлюється питання дискографії та фонографії композиторського доробку А. Гнатишина в історичній ретроспективі, визначається місце хорової творчості митця в сучасному виконавському мистецтві.

Ключові слова: А. Гнатишин, літургійні твори, хорові обробки, аудіозаписи, дискографія.

Андрій Гнатишин (1906–1995) постає в історії української музичної культури ХХ ст. як універсальна особистість, що проявляла свій талант у різних мистецьких царинах. Він належить до плеяди видатних українських діячів науки та мистецтва, які силою обставин опинилися поза

межами рідної Батьківщини. Проживши значний відтинок часу за кордоном, вони серцем і душею завжди були з рідною землею.

Андрій Гнатишин з початку 30-х років упродовж семи десятиліть був одним з найвизначніших культурно-громадських діячів української західної діаспори, працю якого поцінують не лише співвітчизники, але й музичні критики, представники багатьох країн Європи (Австрії, Великобританії, Голландії), Америки (США, Канади), а також ієрархи Ватикану.

Мистецька діяльність Андрія Гнатишина в контексті музичної культури ХХ століття вже знайшла свій безпосередній відгук у науковій літературі. Однак значна частина вітчизняних музикознавців у своїх дослідженнях найбільшу увагу концентрує на вивченні окремих сфер творчості митця: культурегерської [5–7; 16], диригентської [7; 15], композиторської [4; 16], епістолярної [11] тощо. Проте малодослідженою залишається важлива ділянка діяльності митця – його дискографія, записи хорових творів у виконанні різних колективів. Тема актуалізації та популяризації творчості А.Гнатишина засобами звукозапису в загальноукраїнський контекст ще не ставала предметом дослідження науковців. Тому головна мета пропонованої статті – дослідити дискографію та фонографію композиторського доробку А.Гнатишина в історичній ретроспективі та визначити місце хорової творчості митця в сучасному виконавському мистецтві.

Природно, що матеріалом дослідження стали платівки із записами творів А.Гнатишина, значна частина яких зберігається в композиторському архіві, який був переданий сином митця Юрієм Гнатишином у фонди Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. Досить вагома частка звукозаписів була передана дослідникові мистецької діяльності А.Гнатишина Ігорю Дем'янцю [6] одним з активних популяризаторів творчого доробку композитора й організатора видання платівок єпископом Івано-Франківської єпархії УГКЦ, професором Східного інституту в Римі, доктором канонічного права, ректором Івано-Франківської теологічної академії Софроном Мудрим. Додаткову інформацію про фонографію творів композитора подає у своїй праці “З історії українського звукозапису та дискографії” колекціонер із США С.Максимюк [10]. Рецензії на платівки А.Гнатишина сприяли популяризації його творчості в ближньому й дальньому зарубіжжі. Серед авторів рецензій Р.Завадович [8], М.Федорів [14].

Мистецька діяльність А.Гнатишина відіграла роль потужного імпульсу розвою не лише українського, але й світового хорового виконавства, збагативши його методи, палітру засобів художньої виразності, накресливши перспективи глибшого осягнення національної автентики. Як диригент-практик А.Гнатишин був інтерпретатором, першовідкривачем і пропагандистом багатьох хорових творів українських композиторів, які репрезентувалися не лише в українському середовищі.

Маючи ґрунтовну богословсько-музичну освіту й тривалу регентсько-виконавську практику, А.Гнатишин цілеспрямовано продовжував розвиток національних традицій у сферах великих циклічних форм, спеціальних відправ і окремих релігійних творів, опираючись на органіку українських пісенних традицій і виявляючи виразність принципів церковних розспівів різних регіонів України та розмаїтих технік компонування канонічних піснеспівів, синтезуючи їх з наспівністю народного багатоголосся.

Митець у своїй виконавській діяльності ставив перед собою першочергове завдання зберегти скарб українського духовного співу, його чистоту від нашарувань часу. Усі його твори, написані в еміграції, сповнені величезної віри й надії на звільнення України, відтворювали безцінні пласти національної літургійної та паралітургійної традиції. Незважаючи на розмаїтість, вони об'єднані загальним мистецьким задумом – збереження питомих засад українського церковного співу, його різноманітних жанрів і форм, єдності з процесами розвитку фольклорної пісенності й цим – збагачення сучасної композиторської творчості.

Опираючись на здобутки своїх попередників, уважно відстежуючи нові ідеї в галузі богослужбової творчості, А.Гнатишин прагнув піднести хорову культуру українських богослужінь у діаспорі, відновити й відстояти її національну колоритність і цим вирізнити її поміж мистецтва інших християнських країн. Отож не тільки його твори, але й зразки зі спадку інших українських митців він популяризував упродовж десятиліть своєї діяльності як диригента хору церковних парафій, особливо ж роботи з колективом церкви св. Варвари.

Діяльність хору була пов'язана з проведенням богослужбового обряду, який, на думку А.Гнатишина, є тісно “пов'язаний з нашим (українським) хоровим мистецтвом”, з виступами в

концертних залах, на тематичних концертах, ювілейних імпрезах, академіях на честь видатних діячів мистецтва, історичних героїв. Управа хору та її диригент вважали основним завданням колективу “показати нашу музичну культуру і церковну, і світську чужинцям, живочим в Австрії, та широкому світові й тим самим зробити добре ім’я нашому українському народові й привити симпатію” [3].

Саме досягненню цих завдань сприяла активна діяльність прихильників хору церкви св. Варвари та його керівника у справі видання платівок і фонозаписів творчого доробку А.Гнатишина.

Значна частина звукозаписів репрезентує, у першу чергу, літургійні твори митця. Так, перше видання “Святої Літургії” було здійснено на довгограючих платівках у музичному видавництві Миколи Денисюка в Чикаго (США, 1960). Доля першої платівки була складною. Звуковий запис Служби Божої був зроблений у віденській студії “Симфонія” (технічний керівник інженер Богдан Панич). Однак, отримавши його, американське видавництво за браком коштів не змогло одразу видати цей твір. Лише ініціатива видавця Миколи Денисюка та членів спеціальної комісії зі священників і музикознавців, а це були: о. проф. В.Ліпський, о. проф. Хомин, о. проф. М.Федорів, о. В.Жолкевич, диригент Л.Туркевич, які вирішили обов’язково реалізувати ідею видання платівки, цей проект було здійснено. Виконавцями Служби Божої були священники о. д-р Володимир Гавліч (целєбрант), о. Іван Дашковський та о. Данило Ковалюк (диякони) і мішаний хор церкви св. Варвари під орудою Андрія Гнатишина. Виконання твору було збагачено чудовим співом солістів: Ірини Маланюк, Едіти Сапрун, Ганни Заборської, Христини Любченко, Олени Лонкевич-Щуровської, Емілії Маркович, Ігоря Гнатишина, Василя Янкового, Юрія Лінднера й Омеляна Вукайловича. “Віденська” Служба Божа складається з трьох стародавніх антифонів творів Дмитра Бортнянського й Артемія Веделя. Творчість А.Гнатишина в цій Службі представлена обробками тропаря, кондака, богородичної та “Вірую”, а також оригінальними творами: “Єктенія о оглашених”, “Отець і Син”, “Єдин свят” і “Буде ім’я Господне”. Доповненням цього звукозаписного циклу релігійних творів стали платівки “Боже, вислухай благання” у гармонізації Андрія Гнатишина та відома його композиція “Богородице Діво” (солістка Едіта Сапрун).

Ці видання були надзвичайно популярними й мали широкий резонанс. Високу оцінку їм дали українські єпископи, про них писала майже вся зарубіжна преса. Так, Роман Завадович* відзначав: “Кожному, хто прослухав ці платівки, буде ясно, що наміром упорядника програми й диригента було дати українській громадськості на еміграції зразок Богослужби, в якій відбилися б краса, повага й духовна глибина української релігійної музики. І справді, у виконанні добре збалансованого й зіспіваного хору пісні звучать раз велично, могутньо, то знову ніжно, лагідно – але в одному й другому випадках молитовно й одухотворено... Духовно релігійна культура України знаходить тут, мов у мініатюрі, характеристичну відбитку” [8].

Більша частина звукозаписів А.Гнатишина була видана завдяки співпраці композитора з видавництвом “Хвилі Дністра” Василя Ільчишина в Клівленді (США). Саме в цьому видавництві випущено великодній альбом із двох платівок – “Воскресні пісні” і “Гаївки”. Як зазначалося в пресі, “перша платівка повна церковного і релігійного настрою, друга дає нам образ нашого села з його чудовими звичаями, спокоєм і великодньою радістю”**.

Слід відзначити, що платівка “Гаївки” створена досить оригінально. Хорові композиції в обробці А.Гнатишина чергуються з інструментальними награшами струнного квартету, який втворює мотиви хорових гаївок, саме це надає виданню особливої оригінальності та різноманітності.

У видавництві “Хвилі Дністра” були також видані дві довгограючі платівки “Воскресна утрєня” для мішаного, чоловічого та жіночого хору із солістами в обробці А.Гнатишина, які мали надзвичайний успіх у слухачів різних континентів. Записи окремих пісень з утрєні були зроблені ще під час відправ в українській церкві св. Варвари у виконанні церковного хору під орудою Андрія Гнатишина. Ці пісні віденське радіо з німецьким поясненням тексту й обряду неодноразово передавало на Великодні свята в 1967, 1969 та 1970 роках. Однак повне видання

* Роман Завадович (*18 грудня 1903, Славна Зборівського району – †31 травня 1985, Чикаго) – український письменник, журналіст, редактор, культурно-освітній діяч.

** “Українське слово”. – 1962. – 8 квітня.

Воскресної утрени, одної з найкращих церковних відправ, стало можливим тільки в 1970 р. завдяки творчій співпраці композитора та видавця Василя Ільчишина. У цій відправі Андрій Гнатишин використав обробку українського церковного розспіву та дев'яти пісень ("Катавасія") А.Веделя, творця золоті доби української церковної музики. Запис Воскресної утрени відбувся в "Polyhymnia Tonstudio" – Wien Konzerthaus у виконанні пароха Української греко-католицької церкви св. Варвари у Відні о. д-ра Олександра Остгайм-Дзеровича, церковного хору й солістів Люби Гнатишин (альт), Сільвії Отмар-Штайн (сопрано), Ігоря Гнатишина (тенор), Губерта Віденського (баритон). У багатьох рецензіях високо оцінювалося виконання відправи та відзначалося, що хор церкви св. Варвари під керівництвом А.Гнатишина впродовж десятиліть був осердям збереження віри, традицій хорового співу Галичини, а його духовний лідер виявив себе самовідданим хоронителем української духовної хорової спадщини й традицій Української греко-католицької церкви.

Значним здобутком видавництва "Хвилі Дністра" було видання "Чиказької Служби Божої". Цей твір був створений композитором на прохання пароха о. Йосифа Шарого (Шарій) для посвячення нового храму в парохії св. Йосифа в Чикаго.

У липні 1975 р. завершена "Служба Божа" була передана парохові, а копія її вмурована в наріжний камінь нової церкви. Виконання цього твору – оригінальної української літургії в Америці (переклад зі старослов'янської кардинала Йосифа Сліпого) відбулося на посвяченні церкви 22 травня 1977 р. Запис твору у виконанні хору ім. митрополита Андрея Шептицького під орудою А.Гнатишина був виданий на платівці в 1980 р. ("The Chicago Divine Liturgy", The StJoseph's cultural center, Chicago). Ю.Плешкевич (голова управи хору церкви св. Варвари) зазначав: "Ця Служба Божа – оригінальний твір одного автора, українською мовою та в українському стилі, в якій використано наші старі київські та галицькі напиви. Літургію не раз співав цей великий хор на різних великих торжествах і в кінці наспівав її на грамофонні платівки під управою Юліана Позняка" [12].

Хор церкви св. Варвари, завдяки концертним програмам і виданню платівок і фонокасет, репрезентував широкому загалу шанувальників хорового мистецтва релігійні та народні перлини музичного мистецтва українського народу. "Хресним батьком" майже всіх наступних платівок і касет віденського церковного хору був ректор Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі о. д-р Софрон Мудрий. "Українські релігійні пісні і псалми" (1978), а пізніше – "Свята Літургія" (1979–80), "Різдво Христове в українських колядках" (1980) продовжили ланку довгограючих платівок, що з'являються заходами українського відділу ватиканського радіо. Як зазначалося у вітчизняній пресі, "...це знову нове культурне надбання, новий вклад у скарбницю нашого хорового мистецтва на еміграції. Наспівані, як церковні, так і народні твори є вірним одуховленим відтворенням як релігійного, так і народного духа. У взаємній праці диригента з парохом о. д-ром Дзеровичем хор наспівав одну платівку з псалмами й релігійними піснями, які рідко, або взагалі не виконують наші хори: "Над ріками Вавилону", "Преклони, Господи, ухо Твоє", "Божественное сіє і всечесное" комп. Артема Веделя, "Богородице, до Тебе прибігаємо", "Під твою милість", "Як же Ти, славний Боже" Бортнянського, "Чи Ти мене, Боже, забуваєш", "Тебе поєм", "Отче наш" та ін. Гнатишина" [13].

Хористи церкви св. Варвари у Відні активно працювали над підготовкою й виданням наступних платівок з їх репертуару. Так шанувальники творчості композитора Андрія Гнатишина та виконавської діяльності хору отримали змогу насолоджуватися виконанням страчних і великопосних пісень після видання платівки "Претерпівший за нас страсти" (1979), яка містить, крім псалма Бортнянського "Векую прискорбна еси, душе моя", такі обробки А.Гнатишина: "Під Хрест Твій стаю", "Хресту Твоєму", ірмос з поклонів, "Чути крики", "Страдальна Мати", "Благообразний Йосиф", "Душе моя" та світські твори на слова Т.Шевченка після виходу у світ платівки "І мертвим, і живим, і ненародженим... посланіє" (1979). Ці видання мають на звороті обкладинок тексти пісень (українською та німецькою мовами), що сприяло більшій доступності та популяризації виконаних творів.

Наступна праця хору – платівка "Величаєм тя, Пресвятая Богородице" (1980) з піснями, що традиційно виконувались у церквах під час богослужень, прославляючи Матір Божу. Опрацьовані композитором галицькі та київські напиви, призначені для солістів з хором, секстету, жіночого та мішаного хору, надають різноманітності цим пісням.

За час регентської діяльності А.Гнатишина була видана серія “Українські релігійні пісні”, яка налічує понад п’ять десятків платівок, де ювілейною, п’ятдесятою, стала й фонокасета “Велика вечірня в українському обряді” в обробці А.Гнатишина, яка, як і більшість платівок композитора, була випущена за сприянням о. д-ра Софрона Мудрого, ЧСВВ накладом українського відділу ватиканського радіо (1982).

У структуруванні й створенні загальної композиційної канви “Вечірньої” митець, природно, цілком покладається на закономірності церковного обряду. Ця перша частина всеношної відкривається священничим закликком “Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу”. Наступні частини – Псалом № 103 “Благослови, душе моя, Господа”; Велика Єктенія (у більшості випадків містить 10 прохань); Псалом № 1 “Блажен муж” (з триразовим повторенням “Алилуя” після кожного стиха); Єктенія мала; “Стихири на “Господи, воззвах”; “Світе тихий” (переважно ліричного характеру); Прокімени; Єктенія сугуба (з триразовим хорovým повторенням кожного прохання); “Сподоби, Господи”; Єктенія прохальна; Літія (молитва всіх священнослужителів у притворі про потреби людства, що символізує смирення Адама перед Богом. Супроводжується хорovým “Господи, помилуй”, що повторюється 40–50 разів тричі по два рази); молитва Симеона-Богоприїмця “Нині відпускаєши”; у неділю і свята – “Богородице Діво”; Благословіння хлібів і “Буди ім’я Господнє” (у функції межової з утреною частини або відпусту).

У загальному звучанні твору особливо виділяється “Світе тихий”, де галицька мелодія світільної подяки гармонізована А.Гнатишином у руслі панівних тенденцій стилістики цього циклу. Ремарка “Урочисто” налаштовує на виконання згідно з канонами; за Студитським уставом – повільно й тихо. Саме так і розпочинається ця молитва, яку композитор вибудовує як наскрізну динамічну лінію до першої кульмінації – “Поем Отця і Сина...”. Надалі динамічний план вільніший; вільнішим стає фактурний рельєф, де істотно мелодизується не тільки партія тенора, а й баса. При цьому почерговий вступ голосів у другій строфі виразно натякає на квазі-імітаційну техніку раннього партесного багатоголосся, а заключна фраза “всему міру...” – духовних кантів.

“Велика вечірня” записана у виконанні пароха о. Олександра Остгайм-Дзеровича, диякона о. Франца Шлегля, хору церкви св. Варвари під орудою А.Гнатишина.

У вересні 1979 року диригент і хористи церкви св. Варвари були запрошені до Риму на відзначення 10-ї річниці посвячення собору св. Софії та 40-річчя єпископської хіротонії патріарха Йосифа Сліпого. Проведення урочистостей супроводжувалося виконанням Служби Божої Андрія Гнатишина, яка прозвучала також у каплиці Папської української семінарії та на ватиканському радіо. Виступ на радіо був надзвичайно важливим, тому що надав можливість записати в студії повну українську “Святу Літургію”, яка була видана в комплекті двох платівок українським відділом ватиканського радіо “Свята Літургія в українському обряді з Ватикану”: править о. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ; дякують о. д-р Олександр Остгайм-Дзерович, диякон Петро Костюк; солісти: Юрій Гнатишин, Ігор Тарко, Люба Гнатишин, Сільвія Отмар-Штайн, Борис Ямінський та ін.

Особливо відзначився своєю композиторською творчістю А.Гнатишин у підготовці й проведенні урочистих святкувань 1000-річчя Хрещення Руси-України. Митець за дорученням ректора Української духовної семінарії в Римі о. д-ра Софрона Мудрого написав молебень до святого рівноапостольного князя Володимира (1984), що являє собою яскраву й доволі рідкісну сторінку української церковної музики: це – молебень з канонем. Важливою ознакою твору є збереження автентичних особливостей церковних розспівів, дотично виявлене в зазначенні походження розспівів. Працюючи над циклом, А.Гнатишин зберіг характерні для жанрових різновидів риси в концепції традиційного співу. Цей твір в обробці для мішаного хору з’явився на платівці “Молебень до св. Володимира Великого у 1000-річчя Хрещення України” у 1986 р.

А.Гнатишин багато уваги приділяв хорovій обробці українського пісенного фольклору, збереженню і пропагуванню взірців різножанрового спрямування. Ця сфера діяльності митця включає обробки стрілецьких (народні й авторські взірці), козацьких, календарно-обрядових і родинно-побутових пісень, в’язанки народних пісень.

Видатною подією в цьому напрямі став приїзд до Відня в 1974 році відомого співака Михайла Мінського*, який разом із чоловічим і жіночими ансамблями хору церкви св. Варвари

* Михайло Мінський (справжнє прізвище Спірін (Спірідонов) Михайло Григорович, *12 серпня 1918, Тихий Пльос, нині – Бугаєво Катайського району Курганської області Росії – † 9 жовтня 1988, Цволле, Нідерланди) – український концертно-камерний і оперний співак (баритон).

в супроводі Віденського симфонічного оркестру під керуванням А.Гнатишина записав відому платівку стрілецьких пісень в обробці й оркеструванні диригента "Маєва ніч". Видання цієї платівки було присвячене 60-річному ювілею вимаршу Українських січових стрільців.

Обробкам народних пісень були присвячені ще декілька випусків платівок. Так, створений А.Гнатишином бас-квартет "Тарас Бульба" підготував у 1973 році запис "Українські народні пісні", а до відкриття ювілейної філателістичної української виставки, приуроченої "300-річчю відсічі Відня", були випущені платівка й фонокасета "Козацькі пісні" у виконанні хору св. Варвари під його орудою (1983) та ін.

Отже, хорова композиторська творчість Андрія Гнатишина користувалася надзвичайною популярністю на різних континентах і найбільше повно, з усіх українських композиторів західного зарубіжжя, була зафіксована на звуконосіях ще за життя композитора. Його твори виконували всесвітньо відомі солісти, серед яких Іра Маланюк, Галина Андреадіс, Марта Кокольська, Ія та Любомир Мацюки, Мирослав Скаля-Старицький, Зенон Дольницький, Михайло Дуда, Михайло Мінський, Володимир Боднар, Іван Рудавський, Євгенія Зарицька, Рената Бабак, Ірена Вельгаш, Іванна Мигаль, Галина Колесник, Терен Теодор Юськів, Євген Титла, Володимир Ухач та ін.; знані хорові колективи – "Трембіта" (Нью-Арк), "Луна", "Вегревіль" (Альберта), "Гомін" (Манчестер), "Українські козаки" (Бергенц), "Візантійський хор" (Утрехт), Український кафедральний хор Непорочного зачаття (Філадельфія), дівочий хор "Веснівка" (Торонто), "Діброва" (Братфорд), "Український хор Центральної репрезентації" (Аргентина), "Тисячоліття" (Канада), "Чайка" (Мельбурн), "Прометей" (Торонто) та ін.

Сьогодення розвою хорового мистецтва в Україні свідчить про унікальність творчого доробку А.Гнатишина, яка полягає в його винятковій ужитковій значимості для аматорської та професійної світської й церковної практики. Хорові твори композитора часто звучать на концертних імпрезах, активно залучаються для виконання в міжнародних і всеукраїнських конкурсах і фестивалях, таких як: Міжнародний конкурс ім. Павла Муравського (м. Київ), Всеукраїнський хоровий конкурс ім. М.Леонтовича (м. Київ), Міжнародний конкурс хорових колективів імені Лесі Українки (м. Луцьк), Міжнародний конкурс ім. Д.Січинського (м. Івано-Франківськ), Республіканський конкурс хорових колективів ім. М.Лисенка (м. Київ), Міжнародний фестиваль хорової музики "Львівські зустрічі" (м. Львів), Міжнародний фестиваль хорової музики "Передзвін" (м. Івано-Франківськ), Міжнародний фестиваль-конкурс хорової музики "Південна Пальміра" (м. Одеса), хор-фест "Золотоверхий Київ" (м. Київ).

Серед колективів, які пропагують музику українського композитора в Україні, – камерний хор "Київ", державна чоловіча капела ім. Л.Ревуцького, камерний хор ім. Дмитра Бортнянського (Вінниця), чоловічий хор "Гомін" (Львів), Львівська державна академічна чоловіча хорова капела "Дударик", національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г.Г.Верьовки, народна академічна хорова капела НАН України "Золоті ворота", Київський муніципальний хор "Хрещатик", Львівський муніципальний хор "Гомін", національна заслужена академічна капела України "Думка", державна заслужена хорова капела "Трембіта" (Львів), камерний хор "Cantemus", камерний хор "Галицькі передзвони" (Івано-Франківськ), камерний хор "Кредо" кафедрального собору св. Воскресіння УГКЦ (Івано-Франківськ), муніципальний камерний хор "Благовіст" (Ірпінь), муніципальний камерний хор "Легенда" (Дрогобич), церковний хор "Видубичі" (Київ) та ін.

Відомі хорові колективи для збереження хорової скарбниці українських композиторів активно записують і випускають компакт-диски, які включають і духовні композиції, хорові обробки народних пісень та оригінальні твори Андрія Гнатишина.

На Прикарпатті широко популяризується творчість Андрія Гнатишина завдяки активній диригентській практиці заслуженого діяча мистецтв України Ігоря Циклінського, заслуженого працівника культури України Жанни Зваричук, кандидата мистецтвознавства Ігоря Дем'янця, заслуженого працівника культури України Юрія Серганюка, заслуженого діяча мистецтв України Олега Цигилика та ін. Під керівництвом І.Дем'янця хором "Cantemus" церкви Царя Христа та монастиря оо. Василян УГКЦ (м. Івано-Франківськ) записані та випущені компакт-диски духовних композицій А.Гнатишина: "Божественна літургія" (2003), "Духовні пісні" (2004), "Українське Різдво" (2005), "Акафіст "Слава Богу за все" (2009), "Молебень до Пресвятої Богородиці" і "Молебень до Ісуса Чоловіколюбця" (2009).

Отже, виконавська, композиторська та культуртрегерська діяльність Андрія Гнатишина відіграла роль потужного каталізатора пришвидшеної розбудови жанрово-стильової системи хорової музики та виконавства в українському зарубіжжі, а записи хорових творів композитора на платівках, аудіокасетах, компакт-дисках, які були випущені протягом півстоліття, стали “золотим фондом” української вокально-хорової спадщини митця.

1. Виступ хору св. Варвари з Відня у Мюнхені // Християнський голос. – 1980. – № 23.
2. Гнатишин А. Грамофонна платівка В. Мельничина / А. Гнатишин // Шлях перемоги. – 1974. – 20 січня.
3. Гнатишин А. Церква св. Варвари у Відні – місце побуту мощів св. Йосафата колись і тепер / А. Гнатишин // Світло. – 1967. – Травень-червень.
4. Дем’янець І. Духовна музика в репертуарі камерного хору “Легенда”: жанрове розмаїття та виконавська інтерпретація / Ігор Дем’янець // Теоретичні та практичні питання культурології. – Мелітополь, 2008. – Вип. XXV. – Ч. III. – С. 114–120.
5. Дем’янець І. Культурно-мистецький контекст та історичні умови літургічної творчості А. Гнатишина / Ігор Дем’янець // Наукові записки. Серія: мистецтвознавство. 1(19). – Тернопіль ; К., 2008. – С. 39–45.
6. Дем’янець І. Й. Мистецька діяльність Андрія Гнатишина в контексті музичної культури ХХ століття : дис. ... канд. мистецтв : 17.00.03 / Дем’янець Ігор Йосипович ; Львів. нац. музична акад. ім. М. В. Лисенка. – Львів, 2009. – 345 с.
7. Диригент і композитор Андрій Гнатишин : матеріали до біографії / [ред. Т. Данник]. – Відень : Друк. Seitenberg, 1994. – 226 с.
8. Завадович Р. Українська служба Божа на платівках / Р. Завадович // ОВІД. – 1961. – Ч. 4 (115). – С. 15–18.
9. Карась Г. Церковна музика української західної діаспори як чинник збереження етнічної ідентичності / Г. Карась // II міжнародна науково-практична конференція [“Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті. Українська діаспора у світовій цивілізації”] (у рамках конгресу української діаспори) (Львів, 18–20 черв. 2008 р.) : зб. доп. – Львів : Міжнар. ін-т освіти, культури та зв’язків з діаспорою Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2008. – С. 281–287.
10. Максимюк С. З історії українського звукозапису та дискографії / Степан Максимюк. – Львів ; Вашингтон : Вид-во Українського Католицького ун-ту, 2003. – 288 с.
11. Никорак Н. Листи Андрія Гнатишина до Ярослава Ярославенка та музичного видавництва “Торбан” / Наталія Никорак // Вісник Прикарпатського ун-ту. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – Вип. IV. – С. 46–61.
12. Плешкевич Ю. З української релігійної музики / Ю. Плешкевич // Український голос. – 1980. – 1 червня.
13. Пресова інформація з Відня // Шлях перемоги. – 1978. – 19 листопада.
14. Федорів М. Враження з переслуханої касетки і рефлексії / М. Федорів // Свобода. – 1991. – 11 травня.
15. Шарко Б. Композитор і диригент Андрій Гнатишин / Б. Шарко // Українське слово (Париж). – 1990. – 14 січ. – С. 8–11. – Передрук у спец. виданні: Зустріч громадянства з композитором проф. Андрієм Гнатишиним. – Львів, 1990. – С. 8–11.
16. Шульгіна В. Д. Музично-просвітницька діяльність українського диригента і композитора Андрія Гнатишина в Австрії / В. Д. Шульгіна // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : Українська тема у світовій культурі / [упоряд. і автор вступ. ст. М. Д. Копиця]. – К., 2001. – Вип. 17. – С. 276–284.

В статті освещается вопрос дискографии и фонографии творческого наследия А. Гнатишина в исторической ретроспективе, определяется место хорового творчества композитора в современном исполнительском искусстве.

Ключевые слова: А.Гнатишин, литургические произведения, хоровые обработки, аудиозаписи, дискография.

In the article the question of discography and fonography of the composer works of A.Hnatyshyn in historical perspective is highlighted, determined the place of choral works of the artist in contemporary performing arts.

Key words: A.Hnatyshyn, liturgical works, choral processing, records, discography.